

Цетиње, 7. новембра

Држање Аустро-Угарске постало је за данашње прилике карактеристично. То уочавају сви, на паравно и ми. Ми утолико боље, јер смо силом прилика принуђени да не скидамо очију с ње. Примјећујемо сваки покрет и сваку ниансу у њеном држању.

Охона разматљивост из првих медених дана по прогласу анексије — ишчезла је. Пријетње, које је галантно дијелила лијево и десно, умукосе. Настао је тајац, који много казује.

Мјесто равнодушности наступила је узнемиреност. Охолост је уступила мјесто страве. Безбрижност су замијениле зловоља и суморност. Ерентал, коме је бечка штампа отпјевала славу до неба, ту је да падне. Сиједоме цару и краљу Францу Јосифу, кога је при крају његовога живота и владавине требало сачувати од ове непријатности, коју су му приредили лакоислени савјетодавци и услужни царедворци, није по ђуди више политика његовога првог државника, која је колико авантуристичка, толико и злочиначка. Он, који је осниједно у поштовању цивилизованог свијета и свих владара, мора под старост да слуша најоштрије оптужбе. Његов први савјетодавац у пословима спољне политике извршио је један међународни злочин, једну бруталну повреду међународног уговора, заробио је туђе земље и народе и грубо је погазио обзире према другим велесилама.

Ми разумијемо кад чујемо, да је Еренталов положај уздрман. Његов најновији подвиг личи све више на поход у маглу. Ништа није умно да предвиди; ни најдебљи конци међународни нијесу га могли навести на помисао, да последије прогласа анексије може малчице и друкчије да буде но што претпоставља. Суђено је да се аустро-угарски државници увијек варају. Са једном четом војника и музиком на челу мислили су окупирати Босну и Херцеговину; са једним потезом пера хтјели су их анектовати. Преварили су се и прије и сад. Против анексије дигла се цијела Европа, ко мање, ко више. Не одушевљава се ни Њемачка за њу.

Како је барон Ерентал био лакоислени види се и из његових ријечи, које је изволио одмах последије прогласа анексије на благовјестити великим силама. Устао је као Бизмарк да са високог пиједестала загрми свијетом: Ако се Аустро-Угарској унапријед не призна анексија, неће на конференцију. Вјеровало је да ће увијелити Европу ако каже, да неће на конференцију. Уздигао се да диктира великим силама своју вољу. Узурпировао је право да он сам може галанти један међународни уговор.

Сви други имају само да се прекрсте и да отпјевају — амин!

Али, кад Европа о његовој оперетској грмавини није водила рачуна и кад се почела опредјелјивати тако да је јежева страна била једина коју су му велике силе окретале, он сад ударио у други тутањ, спала му је лавовска кожа на леђа, коју је обукао да респаши свијет, и сад је био на сасвим друкчије мудрује. Сад не мисли тако као прије. Конференција не само што му је по ђуди и без претходног пристанка на анексију, него му се жури да до ње што прије дође.

Из крајности у крајност! Најприје бијесан а последије малодушан. Прво пријети, а последије бјежи у мишију рупу и моли државе да укроте бијесну Србију. С почетка диктира Европу а сад Европа диктира њему. Неће конференцију, а сад је за кике привлачи. Ова несталност значајна је. Она нам казује да су у Бечу изгубили компас и да барон Ерентал лута. Он је постао несталан, он се узврдао. С Бизмаркове висине сишао је на низину обичнога дипломате. Ако је сиједи владар њиме незадовољан, сасвим је разумљиво.

Увиђа сад, да би изостанак конференције био кобан по Аустро-Угарску, Босну и Херцеговачко питање остало би отворено. Силе би га могле сваки час изнова покренути.

А покренули би га онда, кад би се за рат како ваља спремили. Он би сад хтио да ту евентуалност избјегне, зато се жури да до конференције што прије дође. Ако ће да се кида, рачуна, то да се кида одмах сад, док се силе, а нарочито Русија, нијесу спремили за рат. На ноту, којом га је Русија позвала на преговоре већ, је одговорио, а његова штампа телали, да ће до Нове Године бити све готово. Он да се завршава царева јубиларна година, па би хтјели да су им козе код куће.

Једна важна околност је и та, што су се и у самој Њемачкој прилике расклиматале и што је канцеларова криза стална. Ушљед царева говора, који је објављен у енглеском листу „Дејли Телеграфу“, дигла се бура у цијелој Њемачкој, окривљујући цара да је одао државне тајне. Ко ће други да плати трошак него државни канцлер Билов, а падне ли он, политика Њемачке према Аустро-Угарској може лако бити од многобројних мишева, који одавно на њој грицају, на све стране прогрижена. Изгледа и да је сам цар Вилхем недавно у Бечу савјетовао, да се једрила, толико вјетром испуњена, мало поспазе.

Како се види, ситуација се брзо мијења и стално на штету Еренталове авантуре. Лако може бити да

сиједи цар нађе за добро, да је боље да падне Ерентал, него из ништа и ни за шта да на бојним пољима попадају толики млади ратници, које треба причувати за какав виши циљ. Сунце, које је јутарњим руменилом озарило почетак јубиларне године опште поштованог цара, не треба на крају те године да зађе у крви невиних синова његових народа.

Аустроја буни Санџак!

То је најновији подвиг њен. Уједно је и најновији доказ њене искрене љубави према турској империји, залогом оданог пријатељства и класично сиједочанство о њеној мирољубивости. Ако икада и ма гдје буде мир нарушен, ма то било негдје и у жаркој Африци, Срби ће бити криви. Она сије самољубав и мир.

Неправно то тако излази ако ко изгуби памет на јој повјерује. Кома је памет код куће, тај се морао давно увјерити, да се аустро-угарска политика служи обманам. Не обманује она само нас и Турску, него цио свијет. Ми смо то у прошлости броју довољно исцрпно изнијели, а такав један списак обмана и неистина имале би да изнесу све државе. Ето прије неки дан и руски угледни лист „Новоје Време“ хвата је у варању. Русији је не једанпут обраћена најважнија на то, да Аустро-Угарска спрема анексију, али је руски посланик у Бечу Урусов то увијек побијао вјерујући Голуховском и Еренталу, који су га увјеравали, да им то ни на памет не пада.

У Цариграду морали би бити и сувише нови људи у свијетској политици кад би се дали хватати на бечки лијепак као врапци. Само блесаве највише могле би вјеровати у ријечи, којима државници са балкана увјеравају о свом искреном пријатељству. Они су у стању били да Турској доказују своју искрену наклоност у часу кад су јој отели двије провинције, Босну и Херцеговину. Њихов образ допустно је да излажењем њихових посада из једнога краја Санџака доказују како су они Турској Санџак поклонили. А кад се око Турске најљубазније обиснули увјеравајући је о своме пријатељству, барон Ерентал у своме говору у пуној сједници аустриских делегација намигује Русији и увјерава је, да, ако Русија призна анексију, Аустро-Угарска неће бити недоступна разумијевању руских интереса на рачун Турске! Кад је Русија преко тога прешла презривим ћутњем, одбивши да се ма колико користи на рачун Турске, онда је изишла Аустро-Угарска да јој нуди дио персијске покрајине Азербидџана. Италији даје Триполис, Енглеску нуди Египтом, и све то у исто доба кад увјерава Турску о свом искреном пријатељству.

Сад, видећи да г. г. Новаковић и Вукотић нешто преговарају с Турском, ударила је у друге интриге. Доказује Турској како су Србија и Црна Гора зинуле на Санџак. Обадије српске државе, веле, скупиле су на граници Санџака војску и добровољце, и привлаче муницију.

То чине јавно. Тајно пак преко својих агената у Арбанији и Старој Србији подбада Арбанасе на Србе, обманујући их, да Србија и Црна Гора хоће да их потчине. Њени агенти, које је још за вријеме својих посада у Санџаку и Арнаутлику задобила, проповиједају простом свијету, да треба да устане противу Срба, који су тобоже уз слободне српске државе. Смјер им је да изазову покољ и метеж и онда, с једне стране да покажу Европи какве су пошљеднице кад је њена посада из Санџака изишла, а с друге да принуди Србе из Србије и Црне Горе да се у корист својих савременика заузму. А заузму ли се, од работе Новаковићеве и Вукотићеве неће бити ништа. У најгорем случају могло би онда искрснути у Европи питање о накнади која би се дала Србији и Црној Гори у Новопазарском Санџаку, што би у самој пошљедници имало разногласје, па можда и разилазак сила, које су сад тако сложне противу међународног злочина, који је учинила Аустро-Угарска.

Треба замути, па да се риба лови. И она мути ревносно. Одовуд преко фратора и лаковјерних агената у Арбанији, одонуд преко штампе, разносећи разне вијести и потворе противу Србије и Црне Горе. Видјевши, да је погријенила што је с војском позвала и свога конзула у Пљевљу, сад би хтјела да га напиво врати. Конзул би јој био од потребе зато, што би он напиво савио свијет до предбачања једног племена противу другог, како би се изазвао сукоб и крвопролиће. И то све, нарешно, што је искрени пријатељ Турске.

Не зна само како би сад да опет убаци свога конзула у Пљевље. Пронашла је да га тражи турски командант Цевад-паша. Наилази тиме на један пут, који до сад у међународним односима није био познат. Откуд да потчињени органи једне државе траже од своје владе туђе конзуле? Ако им је каква помоћ потребна, она може бити само у новцу, у војним појачањима, у бољем чиновништву, у оружју, муницији и т. д., али никада до сад није се чуло да један орган владе тражи од ње помоћ једне стране државе, у овој прилици Аустро-Угарске, и специјално помоћ једнога њеног конзула, кога би требало послати. Ако је то истина, таквога пашу треба одмах опремити у лудницу. Али ми вјерујемо да није истина, него да је то марифетлик аустриски, не би ли како год сад вратили свога конзула на мјесто, које је оставио. Треба јој тај конзул да Санџак узбуни и да подбоде Арнауће на Србе, да Турској, па с тим и Европи, створи нов посао.

У томе циљу устанвила је у Сарајево нов интригантски биро, из кога у новије вријеме потичу све ове неистините вијести о Србији и Црној Гори и Србима у Санџаку.

Не помаже то. Може се Аустроја врполити од сто руку, заман јој је. Може варати колико хоће, не вјерује се. А Турска ће бити толико увиђавна да отвори четворе очи у Санџаку противу аустриских агената, фратора, трговаца и занатлија, преко којих покушава да изазове метеж. Осим фратора и

специјалних агената сви други на-
ићи ће наивно, у доброј вјери, на
њене замке. Тако исто ваљаће јој
онемогућити повратак конзула бар
док се ова криза не сврши. Он у
Санџаку нема за сада никаква
посла.

Како је у Босни?

И поред свега настојавања, да би се
страни свијет обмануо и да би стекао
увјерење како је у Босни и Херцеговини
све на свом мјесту и да је што народ
анексију примио објеручке, из Босне и
Херцеговине избијају такви гласови, који
ни мало не иду у прилог тежњама беч-
ких кругова.

Истина, у Босни и Херцеговини све је
мирно, никаквих побуна нема, нити је
било јачих експлозија, али је истина и то,
да велики дио народа у Босни и Хер-
цеговини није ни мало задовољан по-
шљедњим чином бечке владе.

Депутације из Босне и Херцеговине
иду у Беч на поклончење ћесару, шаљу
му се честитке и захвалнице на анексији,
аустријско-чичувски листови доносе сла-
вопоје о расположењу у анектираним
земљама, али, и крај свега тога, с вре-
мена на вријеме, избије по што год што
показује, да Босни и Херцеговини нијесу
ништа друго до Потемкинова села.

Под притиском оштрих бајонета силне
војске, жандармерије и војничких патро-
ла у Босни је мирно, јер нико није то-
лико малоуман да игра са својом главом.
У Босни и Херцеговини завладао је та-
јан, али он није природни, него извје-
штачени. Тамо је гробна тишина, од које
човјека језа подиже и срж се у кости-
ма мрзне.

У Босни и Херцеговини је зло! У овим
земљама туге и плача влада општа на-
родна жалост. То се, крај осталог, види
по свему што из те земље дође.

Независни листови у овим земљама не
смију ни ријечи да напишу о правом
народном расположењу. Тамо је завла-
дало такво стање, да нико не смије од
себе глас да пусти. Све се ућутало, све
се притајало и такво је расположење за-
царило, да се не да описати.

Огромни дио становништва, Срби и
Муслимани, повукли су се и из пријарка
посматрају догађаје. Они су противни
анексији, али нити им се даје прилике,
нити смију да се изјасне. Сво своју наду
полажу на праведност и хуманост Евро-
пе и упуру очи у слободну браћу своју
која неуморно ради, да ову модерну рају
спасе из пипака гадног полица, који им
се толико припио и уписао, да им кости
пуцају.

У Босни и Херцеговини је завладало
такво расположење, да предсказује буру.
Један ингли удар изазваће варницу, која
ће проузроковати страхан пожар. Ако
је цијела земља посједнута војском, ако
се од бајонета не може проћи, томе по-
жару неће моћи стати на пут. Он ће
ићи Балкан да запали, а када Балкан
букне у пламену, Европа ће цијела за-
димити.

Због тога се и народ у препоручује да
буде миран, уздржљив, да се ни за ким
не заводи и да мудар буде. Наде се по-
лажу на конференцију, а не учини ли она

по правци, анексиране ће земље букну-
ти у пламену...

Из Босне и Херцеговине не долазе ни-
какви гласови. То је природно. Тамо се
строго мотри на све. Могри се на кре-
тање и држање цијелог становништва, а
нарочито на Србе и Муслимане. Могри
се и на оне који долазе и који излазе.
Из ове несрећне земље не смије свако
куд хоће, као год што је мали брђи оних,
који имају ту срећу да завире у анекти-
ране земље. И кад је то тако, кад се
гледа ко се са киме састао, шта је збо-
рио и куд је ишао, природно је што је
обраћена строга пажња и на пријепску.
„Српска Ријеч“ је отворено признала, да
са стране ништа не добија, а и кад је
добила једно писмо из Биограда, да је
и оно, како она рече, било задржано и
отворано у Сарајеву!

И кад је тако ко би се и усудио, да
коме пише, а тек шта би и писао?!
Из тога се очито види да је у Бос-
ни зло.

Босну и Херцеговину напуштају без-
обзирне многи њени синови, који не мо-
гу да поднесу силне страхоте на огњи-
шту своје. Њих треба видјети, па да се
стекне увјерење да је у Херцег-Босни зло.

Независни листови у анектираним зем-
љама пишу и о Авганистану и Кини, и
Персији, али само ни ријечи о својој не-
срећној земљи! Њима се тамо забрањује
и да мисли, те зато и региструју само
догађаје из страних листова и доносе —
огласе! И из тога се види да је у Бос-
ни зло.

Листови, који помажу садашњи режим
у тим несрећним српским земљама, не
могу никако да оставе на миру Србе и
Муслимане и непрекидно их провоцирају
и денуцирају. И из тога се види да је
у Босни и Херцеговини зло!

„Е, па дотле, а куда ћеш више“, јер је
свему и свачему у тој земљи плача и ту-
ге увијек рефрен „ијесма мора да с' ире-
кине овдје“!

Гласови поводом анексије

Официри из Србије у Црној Гори

Читамо у биоградским листовима:
Српско министарство војно, наредило
је, да 24 официра с мјеста отпутују у
Црну Гору. Међу тим официрима налази
се један пуковник, два мајора и два ђе-
нералштабна капетана.

Надаље је министарство дозволило сви-
ма ђацима, који су у рангу резервних
официра, да могу слободно одићи у
Црну Гору и тамо се јавити за војну
службу.

О томе овамо није ништа јављено.

Затварање универзитета у Биограду

Универзитетски слушаоци у Биограду
управили су молбу на академски сенат,
да би он наредио, да се, обзиром на да-
нашњи положај Србије, обуставе даља
предавања на универзитету.

Како се сазнаје, академски сенат уни-
верзитета изаћи ће у сусрет овој молби
слушаоца, те ће по свој прилици кроз
кратко вријеме бити универзитет затворен.

Слушаоци универзитета заједно са овом
молбом на академски сенат управили су
молбу и на министра војног, у којој по-

зивају министра, да их одмах позове у
војну службу, гдје ће у овом тренутку
најбоље користити својој отаџбини.

Мине уздуж Саве и Дунава

Са српске се стране необично живо
утврђују обале Саве и Дунава. Због тога
су постављене задњих дана са српске
странице уздуж обале Саве и Дунава мине,
тако исто и српски дио железничког
моста, који спаја Земун са Биоградом, пот-
пуно је миниран. Бар тако о овоме пишу
бечки листови.

Уговор између Русије и Енглеске

Страни листови доносе:
Између Русије и Енглеске склопљен је
уговор, по коме се обије државе обаве-
зују, да ће чувати у сваком случају ин-
тергитет Србије и Црне Горе.

Шансе министра Ерентала

Под овим насловом доноси „Новоје
Време“ уводни чланак, који је врло кар-
актеристичан, јер открива планове Ерен-
талове и начин како се мисли извући
из шкрипца, у који је запао са својом
политиком.

Као компензација Србији и Црној Гори
баш се са аустро-угарске стране нуди
њима један дио Задрине, који сачи-
њава западни дио новопазарског санџака
а то је Пљевље. Дакле баш Аустро-Угар-
ска, која под ову силу показује непо-
мирљивост према српскијем захтјевима,
„како то додикује велесили“, она дирек-
тно гура Србију и Црну Гору, да траже
накнаде својим захтјевима у ново-пазар-
ском санџаку, не би ли на тај начин и-
завала сукоб између Србије и Турске.
Тај маневар међутим добро су опазили
и у Србији и у Турској и већ небројено
пута изјављено је од најумливијих осо-
ба, чак и од крунисаних глава српских,
да Србија никако и не помишља на то.
Њезина најбоља одбрана је у савезу са
Турском, за коју је веже јединство ин-
тереса и као одговор са српске стране
на то гурање Аустрије одговорено је
ових дана српско-турским савезом.

Овдје доносимо тај уводни чланак у
изватку:

Барон Ерентал жели Турској као ком-
пензацију за Босну и Херцеговину ис-
пословати западни дио персиске покра-
јине Азербејџан, који је већ једном про-
гласио своју припадност Турској. Да
пак Русију придобије, да пристане на
анексију приволом Енглеске, то би се
дао источни дио Азербејџана са Таври-
зом и Ресом, што је Русија већ одавно
наумила окупирати. Србији пак и Црној
Гори имало би се за компензацију дати
опај дио Задрине, који данас сачињава
западни дио Новог Пазара т. ј. Пљевље.
Но, да Енглеска на то не пристане,
мисле бечки дипломати дозволити Ен-
глеску анексију Египта, тек би једино
Њемачка остала код оваквог ријешења
балканског питања кратких рукава. Зато
је сада био састанак цара Вилхелма са
царом Францом Јосифом, да се и Њемач-
кој даду компензације.

„Новоје Време“ завршује чланак, да
такво ријешење доводи собом цијели
низ нових питања. Румунска да ће хтјети
дио Седмоградске и Буковине, гдје оби-
тавају Румуни. И тако кани барон Ерен-
тал — вели лист — узвизати прашицу.

„али ко се мача лаћа, тај од мача и
гине.“

Срби у Америци

Из Америке пишу:

Гласови, који су дојашњицама балкан-
ске догађаје, у вјеликој мјери су узбунили
Србе у Америци. На глас кобног вари-
низма двадесетог века о анексији Босне
и Херцеговине, распламтио је одашњи
живаљ српски. Купљени су велики збо-
рови, на којима су држани ватрени гово-
ри, и донесени оштри протести и ре-
золюције. У Њу-Јорку, Чикагу, Питсбургу,
Сент-Луису, Сан-Франциску, држани су
ти зборови. На њима су образовани од-
бори, који ће са највећом пажњом пра-
тити даљи развој догађаја. Њима је став-
љено у задатак да сазнају добровољце и
купе прилоге за рањенике. И са других
мјеста стижу нам вијести о тим зборови-
ма. Све је загријано и одушевљено за
рат. Нема разлике, ко је одакле. Из Ср-
бије, Црне Горе, Македоније, Босне, Хер-
цеговине, Хрватске, Славоније, Далмаци-
је и Боке Которске, све се то куни у
Братском колу и загрљају и виче: у бој
против црножуће, до истраге наше или
њене. Овдје је највише синова, чији су
преци хиљадама жртва оставили под
Бечом, лијући своју крв за хабебуршку
круну, чије потомке охоло Аустрија да-
нас у ланце веже.

Овијем јављамо свакоме гдје има Срба,
гдје има Југословена, нека се држе збо-
рови, и нека се изабирају одбори, и нека
све буде справно кад кушне час, да по-
хитамо у бој за народ свој, за народ срп-
ски, за српски образ, за српско поште-
ње, против клеветог душманства за име
и опстанак наш. Ставља се у дужност
свијем одборима да између себе ступе у
најтјесније преговоре, и да солидарно и-
менују један централни одбор, који би
имао бити у Њу-Јорку, Чикагу или Питс-
бургу, и који ће, у договору с осталим
одборима, учинити све што је потребно.

Сваки Србину „у кога срце српско би-
је“ треба да се одазове светој дужности,
а та је: жртвовати све, па и живот на ол-
тар српскога права и слободе, ко не
мисли да на њега и његово потомство не
надне Лазарева клевета, а да му се траг
по трагу не казује: „као невјерној кући
Бранковића“.

На први поклич треба да све спре-
мо, јер заста нијесмо далеко од вели-
ких и судбоносних догађаја. И ако се
сада све ућутало, чине се све ратне при-
преме на све стране. Аустрија се спрема,
а наше заданице Србија и Црна Гора не
стоје залуду. Најдаље проглас рата мора
слиједити иза конференције сила.

Шарац Марка Краљевића дојо је ма-
ховину, и Марко ће се пробудити. Буди-
димо дакле спремни кад се Марко про-
буди!

„Мјере предострожности“

Већ су у причу ушле „мјере предо-
строжности“ монархије Аустро-Угарске.
О босанској влади и да не говоримо.
Она у томе погледу носи рекорд и слу-
жи за — потсмјех. Она обраћа пажњу
и на најмању стварицу. Не само што от-
вара писма, него поједина и задржави
због „сумњиве садржине“ и онда зове
адресанте, да га писма дигну из — по-
лицције! Један такав случај спомо је и
сарајевску „Српску Ријеч“, и она о томе

Листак из психологије рата

Васпитни услови побједе са психолошког гледишта

НАПИСАО

Стеван Ј. Радосављевић Блин

(Наставак)

(2)

Дакле, како је, ми имамо рат већ у самој
борби за опстанак. Кад је опстанак обезбе-
ђен, онда у борби око превласти и богат-
ства. Ко је стекао, жели више: ко нема, бије
се да стече.

И та борба не престаје на часа.

Богат и сипан, сит и напнат, одјевен и од-
ликован, не узима више у томе. Богатство и
сила, ситост и напнатост постају му свако-
дневне појаве, на лага и обичне. Сипан међу
сипанима туба се; богат међу богатима је об-
ична појава; сит међу сипанима није ништа;
одјевен међу одјевенима и одликован међу
одликованима не надају у очи. Завијезде дању
не свијетле, јер их угушује свијетлост сунчева,
која је јача. Да би свијетлаше, треба ноћи.
Само ноћу се види напнат сјај; само онда
сипалице чују гласи шатањ напнат и осјећају
чаробност напнатог тренутка. Сипку не на-
виса на бијелој хагири нико бијелом кредом.
За токо што нука је кредарна или у бо-
ји, а да он се парадика потпуније, треба је
осјењити. Што су то богати међу богатима,
сипни међу сипанима и т. д. Индивидуалност
напнатих међу раванима не види се. Отуда и

не налазе свијет у самоме факту силе и бо-
гаташтва, да би свијетлаше треба ноћи. Држ
и једнога и другог лежи у негативни у миси
спиритине и њихове немоћи, докле и бес-
правности. Богатство је само онда узвињање,
кад га сиротиња гледа и кад га прижељкује;
сила је само онда власт, кад има над ким
да се некако сјајне забаве одликују се увијек
с онима, који нијесу имали приступа, као и
ордени што су одликовање само зато, што
их други некажу. У муљевани (електрици) по-
зитивни позони међусобно одбијају се, а тако
исто и негативни међу собом. Од прилике
тако нешто бива и у души човјековој. Да би-
смо дошла до позитивног појмања свијета и на-
пнатих појава, позренимо му контрасти. Да би-
смо схватили свијетлост, морамо ишћети жар;
нода воду не може уоквирити те нам даги
појам о ријекама, једерима, чашни воде и т. д.
Позитивни појмови наши постају увијек кон-
турна негативна.

Аутоажи међу тим контрастима, аутоажи кроз
живот и борбу се да оно што су нам ти
контрасти еутерисали као сјај, драг, узвиња-
ње и томе подобно. Пошто у тим појмања-
ма нема нијде апсолутума, то нико није с
оним што има и што је позитивно задово-
љан. Граби и онај што има, и онај што не-
ма. Отуда борбе, отуда и ратови, јер што
чине појединци, чине и цијеле државе. Свуда
се бије бој за опстанак, за превласт, за ве-
личине, за сјај и богатство.

Крпани рат је орјашко прегнуће умне и
трзачне снаге човјекове, и бије се без по-
штеде докле год противник не положи о-
ружје.

Снага, која рат води, може се сравнити
са снагом људи, који у часовима очајана и
опасности развијају снагу и чине дјела, која
нико није могао предвидјети. У обичном жи-
воту жирап, тих и смелан чак, у часовима
опасних востаре лав. Ње су снаге резервне,
које се у обичном животу не мобилизују и
које се с тога не могу унапријед процјенити.
Њих има сваки појединац, који је здрав.

Ратна сила има се зато разумети увијек
као резервна сила политике. Она се доуни-
ју и дају једна другој важности пред свијетом.
Политика без допозле и јаке резервне снаге
неће се у свијету узвијати обила-
но; појна сила опет без добре политике је
богатство у рубљама допозе докаланта, који је
троши узду. Јер ратови су наставак по-
литике.

Здрављем, снагом, умом и богатством јачи
почињавају слабије. То нешто бива и међу
народима. Философ Нице гледа у томе врху-
нац правде на земљи. Зашто да змијевају
слабији? Зар свијет да остане на богатима?
Онда ће та брзо нестати. Ко је умом и твр-
дом најјачи, нека је и највиши. Слабији нека
се покоравају. Човјек треба да је сипан, у
силу је правда. Човјек треба да тежа да по-
степе надчовјеком.

А то значи борбу. Кад човјек постави над-
човјеком, он тим налази из обичног оквира
људског и тражи према својој снази и већа
права. С тим долази у окрелу с осталима.
Маса слабаца му то право драгоцјено не да,
јер се и она бори за опстанак. Он та мора
отети, и тако долази до борбе. Отуд и јесте
тај факт, да велики људи имају много непри-
јатеља.

Једнакоост у друштву Нице-у је највећи
лигурд. А наједнакоост опет, како видјемо,
значи рат јачих противу слабијих, и слаби-
јих против јачих и противу оних који су
још слабији, па и противу себи равних.

Ми се сви нужемо да градак ступи ште-
ње индивидуализација, култура, знањем, умје-
тност, власт, величине, моћ и сјај. Ми се нај-
више поине — стаје кад се умори онима
ниже себе на главу, да би се одржао, а који
би га хтјели обити и протјери, отпокује.

Све је у друштву тако и међу државама. Ту
побјекује она, која је другу претрпала про-
вијетом, приредом, науком, богатством, војном
снагом и здрављем својих држављана. Побје-
да па с тим и правда увијек је на страни
духом и цијелом елановица, кад је ивице брчи-
ла снага једнака.

§ 2.

Кад је дакле рат, врења данашњем устрој-
ству друштвеном, немилосрд, државништва је
дужност да све своје старане посвете живим
свјата својих држављана, који ће још во-

ово наше. Јуче смо примили од управе овлашће бес. и кр. поште обавиштење на њеачкој језику, у коме нам јавља да је можда оставила на нас управљено писмо чак из Петербурга због сумњивог садржаја и т. д. предала овлашћеном владиној поверљиву и позива нас да га тамо дигнемо. Ми то учинити нећемо јер сумњам, да у том амерканском писму нијесу какве бомбе! Нека га с тога отвори сам владин поверљивик без нас! Као што се види, ове „мјере предострожности“ служе, и крај све озбиљности времена, и за — увеселавње.

Пут српских државника

Српски државници, који се у нарочитим мисијама налазе по европским пријестоницама, још се налазе ван отаџбине. Министар спољних послова др. Милован Миловановић обишао је неколико страних пријестоница, конференцију ради српске ствари. У пошљедње вријеме био је у Риму, одакле је кренуо у Београд.

И Стојан Новаковић је у истој мисији путовао по Европи. Сада је у Цариграду, где се налази и наш изасланик бригадир г. Јанко Вукотић.

Н. Панић је још у Петрограду, где се налази и наш изасланик г. Лазар Мијушковић.

Ј. Скерлић, Кумануди и Нинчић налазе се у Паризу, где се бави и наш изасланик г. Јово Поповић.

Сем тога из Србије има по цијелој Европи већи дио научника и политичара, којима је циљ да страни свијет што боље обавијесте и заинтересују за српску ствар.

Турска и Срби

Од како је настао зачетак због анексије са аустријске се стране непрекидно и с нарочитим планом радило, да Турска узме Србе нарочито на око и да је што више удаље од Србије и Црне Горе. Добри односи између Србије, Црне Горе и Турске нај су кост у грлу и због тога је непрекидно и настојавала да између њих дође до раздора. И шта све није радила да то постигне! Прво је изнијела како Србија и Црна Гора траже Нови Пазар, а кад је то категорички демантовано, стала је Турску да држи противу обје српске земље, износећи разне неистине као да српске чете хоће да упадну у Нови Пазар, те како оружају тамошњи жинаљ, те како су границу на тој страни појели војском и т. д.

Али све то није помогло, јер су односи између Србије и Црне Горе са Турском остали онако исто добри као што су и били.

Како је видјела, да јој то не успијева, сада је почела да назива заваду Србије и Црне Горе наспрам Турске, износећи како је Турска одсудно противна, да се Србима даду какве компензације. Али и ту је лоше среће. Енглески лист „Стандард“ има из Цариграда вијест, да је Порга послала свој одговор на попу енглеског министра спољних послова, Греја, која се односи на приједлог програма на конференцију. У том портном одговору изјављује се, да је Турска пољна да прихвати и расправља приједлог, који иду за том да се Србији и Црној Гори зајемче компензације, али да не буду на штету турске територије.

Велике силе и анексија

У Аустрији је велико разочарење. Обрели су пред грозном јавном, која им ни мало не иде у прилог. Увидјели су, да ординарна отимачина Босне и Херцеговине није примљена како су они мислили и да неће моћи ове двије земље да приграбе, те да ће морати о томе расправљати међународна конференција или да ће то своје насилје морати бранити оружаном руком.

Русија се категорички изјаснила противу анексије. Јавно мишљење у Русији је отворено противу аустријске отимачине и тражи, да се праведна српска ствар најенергичније заступа.

Енглеска потпуно дијели мишљење Русије. Јавност у Енглеској осуђује Аустрију и изјашњава се симпатично за српску ствар.

Француска се изјаснила за конференцију, а њена штампа отворено устаје противу анексије.

Турска је уложила протест противу анексије и симпатично праведним српским захтјевима.

Италија се изјаснила за конференцију, а њена јавност најенергичније устаје противу анексије. Риђоти Гарibaldi, вођа галијанских Гарibaldiста, издао је проглас, у коме осуђује анексију и изјашњава се да ове двије српске земље припадну Србији и Црној Гори.

Па ни савјезник Аустрији, Немачка, није противна конференцији.

Ј. Франк — војвода

Од како је постао Јосиф Франк вођа хрватске народне легије, којој су ратно поприште загребачке улице, где их црвене чете силно десекнују, живот му је дошао у „погибељи“. Као и са легијом, тако и са вођом, воде шалу, те су неки локрдијани упутили Франку писмо, у коме му саопштавају, да су га осудили на смрт. Њега је то толико уплашило, те је своје легије срце открио полицији, од које је тражио заштите. Вођа легије, али легије која неће да умире, па тражи заштиту — полицији! Па и из Београда је добио слатку поруку. На дописници, где су слике српских војвода из Ст. Србије и Македоније, неко му поручује овако: „Једва чекамо час — а тај је већ ту — да се састанемо са ваџом јуначком легијом. Којима? Слани војвода Франк од тога се још јане улашани, а забравља, да ће његове легије прије нестати, него и дође час, да ипаке на границу.“

Најновије вијести

Из Беча јављају, да је одговор руског цара на ручно писмо аустријског цара много оштрије тона него писмо краља Едварда и да безусловни одбија признање анексије.

— Аустријски листови доносе како Турска и даље врши мобилизацију војске.

— „Сабах“ предлаже конфедерацију свију балканских држава с Румунском противу Аустрије и Бугарске.

— Младо-турски централни одбор издао је окружницу, у којој заповиједа царинарницама, полицији и носачима да спречавају искривање аустријске робе. У противном им пријети смрћу.

Одлука Срба и Муслимана

Аустрија је почела већ на „уређењу“ анектираних земаља, спремајући разне законе, међу којима се налази и закон за босанско-херцеговачки сабор. Како Срби и Муслимани не могу никако да пристану на анексију и да се измире са њоме, и ако је, насилно, Аустрија сматра као завршену ствар, го су Срби и Муслимани, не могући то своје негодовање слободно испунити редовним путем, јер им се једно није дала могућност а друга и не дозвољава им се, пошто је тамо слободи одавно одзвонило, ријешили да не учествује никако у избору за сабор и да остану потпуно пасивни. До избора за овај сабор држимо да и неће доћи, али буде ли и то чудно, десило се то да ће на избор изаћи само једна шака јада, владиних жбирова. Тада ће се тек видјети ко је све у овим земаљама за анексију!

Босанске летеће колоне

Од како је Аустрија анектирала Босну и Херцеговину почели су падати разни благодати несрећном народу у овим српским земаљама. Обрицан им је устав, гарантовање слободе, болитак и т. д. и т. д. И та се обећања почеше испуњавати, али тако, да је гоме народу сада теже него што му је било за вријеме окупације. Сад, поред свега тога, усрећен је и летећим колонама, т. зв. штрајфунима. То је како они веле, зато, да би била већа јавна безбједност и боље осигурана лична и имовна слобода, јер прети опасност од — Србије и Црне Горе! Болећива и брижна босанска влада хоће српски народ у анектираним земаљама да чува од браће из Србије и Црне Горе.

О тим колонама „Нова Слободна Преса“ доноси:

„Образовањем летећих колона хоће се, да се спријечи предавање српских и црногорских чета. У Србији се отворено приступило образовању чета, које имају задатак да побуне дрински крај. Оној српској намери изишло се на супрот образовањем летећих корова.“

Образовању летећих корова у Босни и Херцеговини први пут се приступило послеје окупације 1878. г., и ти корови су остали, кад јачи, кад слабији, до 1891. г., кад су биле распуштене све старе летеће чете и колоне. Тада су те чете имале нарочито тај задатак да иду против разбојника и одјезника. Из ускуства је познато да је много теже регуларној војсци да изиђе на крај са малим, лако покретним четама, него ли годно наоружаним одјелима разне јачине, које стоје у стању велике појединости војним и жандармерским командама.

За летеће колоне може се успјешно употребити само особито ваљан војнички материјал, јер задатци које оне имају да врше изискују предузимљив и провиљив дух и енергију. Јачина појединих летећих чета врло је различита и зависи од локалних прилика. Свака чета стоји под командом једног официра и састоји се из коњаника и пјешака. Јачина појединих чета може варирати од 20 до 60 људи, па и више. Поред лакоће и окретности, код ових чета много се полагаје и на одличну извјежбаност у стрељању. По себи се разумије да се од ових лете-

ћих чета и колона тражи да учине нешто више од обичних војника.

Садашњи командант босанско-херцеговачке жандармерије, пуковник Карл Мерличек, особито се одликовао као поручник и командант летеће чете. Због тога може се мислити и гврдити да је организација садашњих летећих колона дјело пуковника Мерличека. Јер и сад су летеће колоне формиране из босанско-херцеговачке жандармерије и војника и официра редовне појске, који су се добровољно пријавили.

Како сазнајемо, летеће колоне, које су се сад образовале, дијеле се у извјестан број „крила“, која ће, вјероватно, одговарати крилима босанско-херцеговачког жандармерског корпуса. Свако крило, како чујемо, има по три официра и више од сто људи, и дијели се у чете, получете и патроле. Пошто се овим летећим колонама хтјела и морала осигурати надмоћност у наоружању, то се указала потреба да се оне наоружају и машинским пушкама.

Образовање летећих колона изазвало је потребу да се издаду и наредбе да би се представила озбиљност ситуације. Тако ће се са члановима чета које упадају поступати по ратном праву, а тако исто ће се поступити и са оним лицима која би пустила да чете упадну или која би ма какву помоћ тијем четама указала.

Толико овај лист, а све „за обманити простоту“, јер је овим четама са свим други задатак. Зна се врло добро, да ни Црна Гора ни Србија нити су, нити хоће да повређују границу и да врше мучке нападе и онда је са свим природно да ради њих ових легећих корова и не треба стварати.

Они су, напротив, створени у са свим другој намери.

Тим летећим колонама је задатак да крстаре по земљи и да имају искључиво посла са тамошњим становништвом. Те су колоне зато, да врше терор, да држе све у зауту и да не даду народу да око отвори, јер је Аустрији стало много до тога, да у анектираним земаљама буде мир и ред.

Од туда се и разумије *гробна тишина* у овим несретним српским земаљама.

Српство

Друштво „Зора“. Српско Академско Друштво „Зора“ у Бечу изабрало је на главној скупштини својој потиону Управу. Одбор и Ревиз. Одбор за г. 1908/1909. Чланови Управе, Одбора су: председник: Димитрије Клобуција, cand. phil.; потпредседник: Јован Мијушковић, stud. med.; тајник: Славко Шекеров, cand. phil.; и тајник: Душан Момчилов, stud. med.; блајарик: Жарко Драгојевић, cand. med. vet.; књијичар: Ђуро Орлић, cand. med.; одборници без функције: Божидар Зељевић, cand. phil.; Милан Савић, stud. techn.; Рев. Одбор: Прока Узелац, cand. med.; Велимир Бесаровић, cand. techn.; А. Миливојевић, med.; А. Петровић, cand. vet. med.

Српски клуб у Цариграду. Српски студенти у Цариграду основали су клуб „Слобода“, чији је задатак да што боље упозна турску читалачку публику са српском и обратном то првоћењем поје-

дети. Пустили да те све без наше закрпљене, да напредак у том погледу иде случајним вољама као оно кад се случајним провалацима захвати корак напријед у воји огривак културне радности, значило би не бити државник и не водити бриге о будућности свога народа. Предузимати так полонне мјере, тек колико да се каже да се нешто ради, горе је него ништа не радити. Јер овако је бар ситуација чета, код полонних мјера је прогнана, годна само за забаву у часовима досудности.

Шта се на озбиљном раду уштеди, потроши се обично на празно гонеподизање, а тај махан је за младе државе веома опасан. Чини се и да нешто више складу глуми по озбиљном раду, пуном истрајности. Лакше је изгледати ваљан, мудар, учен и радан, него у ствари бити то. Наше првијече нише ништа за спољне манире него за унутрашњу кријевност. С тога се сваки одије на научавињих манира радије него на мушан, стваран и истрајан рад. Риђети су Јутовић, Хамасти, Обилић, Сократи, и т. д., али су чети глумачки воје их представљали. Такви глумачки пуи свијет, како у живом поштеном, тако научном, књијичарском и војном. Већина се бавила само на глуму, и у том је видима Маја нашега друштва. Не хоће своју државу да унаприједи, он мора стварно приједност представити глуми. Ова наривно најбоље је и приједити и добар глумачки бити на одо-

варати и свима конвенционалним захтјевима једне отијене појаве у друштву, али где то у једном човјеку није спојено, треба претпоставити унутрашњу приједност глуми.

Младе државе, које у свему копирају државе старе и напредније, у томе много греше. Оне најрадије копирају спољни блесак, сјај и глуму, а ону другу страну, фактичку спрежу и приједност људи, остављају често са свим неприједносту. Зато оне и не напредују овако како би требало: зато многе закрпљене прије него што су на своје сопствене ноге и стаале. Оне не представљају оригинал државе, него позоришту где се држава наиграва, у којој су функционари само глумци.

Вашан живот једнога народа не може обавијати ништа много. Треба зато избјегавати све што једну младу интелекцију може надући на варљив пут блеска и сјаја, на пут празне глуме без унутрашње неће приједности. Јер где је по превасходству само глумачка су мјере око прискупљања, срећивања и унапређивања народних снага увијек половне. Данас је утакмица међу народима и државама тако велика, да се ова круина чиница на пошто не елије из вада изгубити. Ниу велике и напредне државе у ствари и не гуде, али је у толико више занемарују државе нове и младе, које копирајући напредак великих држава, падају највише на спољни сјај и блесак и са тога држава не могу више да се одијене. Јер сјај умире на во-

јениа као опијум, и он на том засни. У том погледу наши народи су то што су афричка племена за наше илкове, парак, жута дугмад, душан, рајају и т. д.

Умире коју хоћете државу? Енглеску, Америчку, Сједињене Сједињене Државе, Швајцарску, Француску, па и саму Аустро-Угарску и Русију, све оне полагајте сад само на старину приједност људи и њихова рада. Господство, сјај, глуму и насковине остале урне једнога отијенога конвенционалног друштва почили су у слонне, парадне, женске кругове и њихове стезагоље. Стваран, усмљен рад на унапређењу свих сила народних данас је ситуатура јаног живота. Таква рад у морију се одати и младе државе ако неће да у оволикој утакмини великих и силних пропадну. А шта један народ може кад хоће, показују нам Бури и Јапанци.

Имамо да обрамо, или свима свима пријед, али полонним мјерама напад. Бирајмо којим ћемо путем. Најисплативије и најнапредније државе видимо да су највише развиле своје снаге. Ако их представимо на мору, видимо их да брде многобројним и пуном једрилицама. Они, који би по нашем уобичајеном појману требало да се на степенима заворницама и ботаницима одмарају, они су ипак све снаге запели на грло напреду. Са колико пара и мора тек морамо да своје снаге снаге подијемо, организовати и унапредити!

Модерна борба захтјева да су државе чир сто српски организација, у којима ни један мишић не смије бити занемарен. Она не прилије маленкости. Ма како да је која чиница у машини малена, она мора израћена бити с таквом пажњом, као да ће о њој да више или свијет.

Свака функција у држави мора имати свога потиону спремног човјека да полин свој. Политика мора имати своје људе, припреда своје провјера своје приједи своје, на наривно и која снага своје. Ни једно не смије бити занемарено или остављено да живи животом болесничким, који тек што се није угапо. Напротив може бити само при потпуној здрављу.

Увидјети, бити дубоко и официјално убијен да се на подобности народној за лугу борбу која се на свијету бие непрекидно међу државама и народима мора озбиљно, успљено и истрајно порадити, и од народа створити у што краћем року потпуно модерног борца на свима пољима међународне утакмице, а понајвише на пољу војном, прво је неопходан услов побјезде.

(Наставиће се)

двух важних ствари на српских листовима на турски и француски језик и обртно; и да отвори српску читаоницу за све Србе из свију крајева, који су у Цариграду настанали.

Словенство

Славље Б. Адамка. Прониле педесет прославно је шестдесетогодишњау драмски песник и члан чешке академије наука. Бохумил Адамек. Он је свршио филозофске науке, послије чега се повукао у своје родно мјесто Халиску, где је непрекидно радио. Његове трагедије одлично су прилижене, као год и његове pjesme.

Пад барона Рауха. Бечки листови до носе како је у вилеу под Павла Рауха, бана Хрватске и Славоније Та се вијест с вадлежнег мјеста демантује и вели се како нема нагледа на његов пад, јер су сви његови приједлози примљени.

Папин јубилеј у Загребу. Ове године слави папа Пие Х своју педесетогодишњицу. Поводом тога у Загребу у част јубилара у саборној цркви био је концерт.

Утопио се поминар. Уредник чешког листа „Воњетар“, Херман Кап, утопио се у Влтаву, скочив са Карлова Моста. Самоубиство је најчешће узрок тога што је „Чешко Слово“ добијело неке његове породичне неприлике.

Поглед по свијету

Турски парламент

Избори у отоманској империји протекли су у реду и боље него се мислило. У изборну борбу су ступили и Срби, али, на жалост, раздробљени, те од туца и нијесу постигли успјех какав би могао бити. Парламент ће се отворити, како се мисли, 15. децембра.

Велиздајници и Талијани

Нијесу само Срби те среће што се у Аустрији затварају, гоње и гласе, ону жуђући их као велиздајнике. Аустријске су власти сада башке око и на Талијане. Нагледа да су ил и они постали опасни, те су и њих стали да гоње. У Пуљу, у Истрији, затворено је седам младих људи, јер се вели, да су иредентисте! Сви су опужени за велиздају.

И онда се Аустрија чути како свако и ногама и рукама ради само да му се не додире та ријетка срећа, да њој не припадне.

Турска и Бугарска

Како до носе цариградски листови, преговори, који су вођени између Турске и Бугарске, потпуно су пропали, јер се није могло доћи ни до каквог споразума. До споразума се није могло доћи услед тога што Турска тражи оно, што јој Бугарска неће да да, те су даљи преговори прекинати. Држи се, да ће се преговори наставити на заузимање Аустрије и Немачке.

Криза у Аустрији

У Аустрији је завладала министарска криза. Залуђао се кабинет Беков пекако у доба кад му вријеме није, када је кроз цијелу аустријску штампу завладала велика рањорност, која нас, и нехотиче, јако подсећа на рањорност франкових рентица. Аустријска штампа галами противу Русије и упућује њу да гледа своје домаће ствари, које су јој прече од Балкана, а та иста штампа, која се толико ангажује за једну ординарну отпачину, не сјећа се, да баш своје гоње упути на — домаће ствари. Нека ни мало не брине она за Русију и њено унутрашње стање, него нека гледа своју муку и невоље. Ваистину, није је не може бити горе него у Аустрији. У Прагу се крв пролијева; на мртво се туку Чеси са Немцима. Ни у Бечу није ништа боље, и тамо је крвопролиће између Јевреја и Немца. У Загребу је право онездано стање, јер социјалистичке црвене чете немилосрдно комадају црне чете владиних жбирова, а на Ријечи Сењској и Ердељу?.. И покрв свегга тога још и кабинет се љула. И није му било друге. Пао је. А пао је баш као жртва негеловности међу аустријским народностима.

Све то аустро-чештска штампа не види, ма да јој сви ти догађаји боду очи и грозе, да једног дана Аустрија не изгуби и ово што има, а најмање да помисли још и на отпачине.

Дневне новости

Придигао се. Његово Краљ. Височанство Књаз Господар придигао се од болести, коју је имао потоних дана, али још не напушта своје одаје.

Неистинита вијест. Цариградски турски лист „Сабах“ добио је

вијест, да је на црногорско-турској граници некакав тобожњи наш шпијун покушао пријећи турску границу, али да је умакао, пошто је на њега пуцала турска стража, која га је опазила. Ова је вијест без икакве основа и глупо измишљена. Мора да ју је подметнуо лажовјерноме турскоме листу „Сабаху“ исти онај заједнички нам непријатељ, који ју је једва дочепао и разино по свијету у намјери, да између Турске и нас посије неповјерење.

Све саме интриге. Листови из Аустро-Угарске никако не престају да до носе разне измишљене вијести о намјерама Црне Горе и Србије према Новопазарском Санџаку, објављујући како чете из Црне Горе и Србије прелазе тамо и како и једна и друга српска земља раде прско својих људи да у том дијелу отоманске империје створе метеже и немире. Како у Новопазарском Санџаку има знатан дио аустријских људи, фратара и шинјуна, то и они, по наредби из Беча, такође шире те гласове по отоманској империји како би према српском живљу и слободним српским земљама у Турака изазвали неповјерење. Ни Црна Гора, ни Србија нити су што предузимале, нити им је помисао да шта ураде у Новопазарском Санџаку, у толико прије што се и у једној и другој српској земљи гаје најбоље симпатије према отоманској империји, о чему су се најбоље увјерили турски официри, који су ту скоро били у посјети код црногорских официра цетињског гарнизона, те би власти у отоманској империји требале строго најмљу да обрете на аустријске интриганте како не би и даље стварали неповјерење према Србима и сијали раздор и заваду.

Зима и кише. Пошљедњих дана било је доста застудило. По планинама температура је била спала на 10 степени испод нуле. Од јуче окренула је падати стужена киша, која у планинским крајевима може донијети обилна снјега. По вијестима из Средње Европе и са Балкана, тамо је ове године рано пао снјега. У Србији је већ праванма.

Ради знања. Због сутрашњег празника, Св. Архангела Михаила, наш лист излази дан раније.

Народно здравље

При тровању бромом — Бромкали се врло често употребљава као лијек. Није желик отров, јер да човјечије тијело подноси баш у јаким дозаци (сопацима), али како га подноси и само болестница — без питања доктора — лијека ради узимају, па често у томе и претјерују, дешава се, ил дође и до тровања. У таквим случајевима даје ајз бодачику с ушеском златко кушава штирца, свтко зачетије брашва, бјелашце од јајета или јако је апотека при рупиј мањација.

Рад и пиће. — Пешати енглески раднички вођа Џон Бурне (John Burns) вели у једном свом предавању радницима да је пиће један од најважнијих узрока, зашто раднички сталеж не може да се политички ослободи. — И наш народ вели: Прије кет одржевати пајући, него жито вијући.

ПРИВРЕДА

Биље и земља. Као год животиње, тако се и биље рађа, расте и узмире, јер и биљка је живи створ, за то и биље, као и сваки живи створ, храни се.

Биље се храни двојак и то, коријењем из земље, а лишћем из ваздуха. Примане хране из земље бива оним најситнијим коријењем, које се зове „сисалице“ или „дојиле“; из коријења иде храна стаблом и гранама у лишће, ту се саставља са ваздухом, којим се биљка храни, и тек онда је припремљена да биљци користи. Онај ваздух што људи и животиње из себе издишу биље га удише, а онај ваздух што биље из себе издише људи и животиње га удишу, те за то биље обилазује у ваздушној храни и ми му се за њу не морамо старати.

Као што рекосмо, чврсту храну биље прима из земље коријењима, и док год те хране има у изобиљу, дуга и нап-

редује у порасту и роду, а чим те хране нестане у довољној количини, биље, и ако може да живи, не даје оне користи ради које га гајимо.

Те према томе, ако хоћемо да од биља којег гајимо, имамо користи, морамо га хранили као што хранимо животињу. Ту храну биљу подлажемо радом земље и ђубрењем, т. ј. додавањем земљи оних састојака, који биљци не достају за нехрану; и одузимањем оних састојака (двјезлова) који су сувишни; једном рјечи побољшавањем земље.

Вук П. Петровић.

Најусавршенији изум плуга. Никола Аџић — Приједорски, из Бана Лука, изумио је најусавршенији и најпрактичнији плуг, за које су стручњаци чињеним пробама утврдили, да је од свију досадашњих најбољи. Он је пробан у Бјеловару, као год у Вишеграду, а од аустријске владе добио је патент. Овим се плугом врло лако оре и не треба да је задрета јака; он је погодан како за равницу, тако и за брада; слични ралу и, како се удеди, може и на једну и на обје стране да баци браду. Бразда му је увијек једнака. Како је власник овог практичног плуга слабог стања, то тражи ко би примио на се, да тај усавршени изум репродушира.

Из народа

† Илија Перишић. Пишу нам из Косијера: На дан 20. септембра ове године преминуо је у Косијерима Илија П. Перишић, а 21. истог мјесеца сахрањен је уз многобројно учешће народа из племена, из катунске, ријечке и љешанске нахије. Покојник је од рођења до смрти уживао у свом мјесту врло лијепи глас и као племеник и грађанин и војник, што се највише могло видети при спроводу. Он је увијек био омиљен, а још као младик од 24. год. у чувеном боју на Граховцу 1858. год. показао се као личан јунак, где је био јако рањен, од које је ране доживотио био осакаћен, те даље није могао учествовати у другим бојевима. За ово своје јунаштво одликован је био граховском медаљом. Јака му родна земља! П.

Најновији телеграми

(Од Бечкога Кор. Бироа)

Бугарско сабрање

Софија, 3. новембра. При затварању Сабрања министар председник изјавио је да нема никакве везе између проглашења независности Бугарске и анексије Босне и Херцеговине; није било никаквог ни уговора ни споразума између Бугарске и Аустрије; згодно је износити да је Бугарска хтјела олакшати анексију, која је извршена наиме прогласа независности. Три дана прије прогласа независности, додао је, дипломатски агент бугарски у Петрограду обавијестио је владу, да Русија зна да ће се анексија убрзо извршити, те тако је она претходила независности, а не може се узети као каква накнада него једино као испуњење жеље народа бугарског. Не може се помирити с мишљу да ће наша ослободитељка водити политику на пронаст Бугарске и није у интересу Словена спречавати исту у развићу, а убијећен сам да ћемо се споразумјети и пружити један другом руку.

Иза тога говорио је Паприков, који је изјавио да Срби не могу чинити Бугаре одговорнима за њихов тешки положај, јер Бугарска није проузроковала анексију. Са свијема државама, истакао је, стојимо у добрим одношајима, а пошто Турска није објавила рат на дан прогласа независности, то значи да смо нешто учинили да стекнемо њено поњерење. Румунија је одушевљено поздравила проглас, а из Србије, и ако смо једне крви, нијесмо чули ниједну добру ријеч. Јуначни народ црногорски, за кога гајимо најискреније осјећаје и они за нас, одобрио је тај акт. Кад би то исто и Срби учинили и они и словенско племе били би у добитку. Што се тиче велесила положај је остао непромијењен и убијећен смо, да ће нам се независност у

скоро призвати. Ако у турској царевини уставни режим имао буде успјеха и ако се наши сународници буду користали свима правима тога режима, међу нама и Турском доћи ће се до споразума, али ако би наишле друге прилике, што није предвидјети, влада ће остати као и у прошлости постојана на своме мјесту и шљетоваће своје циљу, који ће постићи рачунајући на потпору народног представништва.

Цар Вилем и Бипов

Берлин, 5. новембра. Цар је примио Вилова, који му је подшо извјештај о народном расположењу поводом открића „Дели Телеграфа“. Цар је саслушао извјештај великом озбиљношћу и рекао је, да је његов главни задатак, да својој царевини обезбједи сталну политику, пазећи при томе на уставну одговорност.

Русија и Бугарска

Петроград, 5. новембра. „Новоје Време“, подвргавајући оштрој критички политику бугарског министра председника Малинова, нише, да је Русија задахнута осјећајима благовољења према Бугарској, али без Русије Бугарска не може ништа учинити. Егонзам Бугарске мимо општих интереса Словенства био би опасан.

Румунски престолонашљедник

Беч, 6. новембра. Престолонашљедник румунски Фердинанд стигао је овамо, да честита цару јубилеј. Престолонашљедник одсио је у Двору. У вече била је у Двору интимна вечерца.

Изјава великог везира

Цариград, 6. новембра. Велики везир побија гласове, да је споразум између Турске, Србије и Црне Горе направен противу Аустрије. У исто вријеме велики везир изјављује, да Новаковић није још затраживао успостављење пећске патријаршије, а и да је, Порта не би на то пристала.

Поплаве у Италији

Рим, 6. новембра. Ушљед јаких киша по јужној Италији наступиле су велике поплаве, од којих су многе куће срушене и жељезнички саобраћај прекинут. Било је и много жртава.

Грчки краљ у Риму

Рим, 6. новембра. Краљ грчки приспио је овамо.

Савет Србији

Биоград, 7. новембра. Јуче су представници Русије, Енглеске, Италије и Немачке учинили пријатељске представке српској влади, да је у интересу добрих одношаја са сусједном монархијом да се српске трупе уклоне са граница и да се сирјечни образовање чета. Министар председник изјавио је да нема никаквих српских трупа на граници, и да се чете не образују.

Грчке чете

Цариград, 6. новембра. Према извјештајима из околице Елабасона, појавиле су се двије грчке чете. (Ово су тумачи као пошљедница сукоба између Грка и Младогурака у Солуну. За вријеме избора посланика била је истакнута заједничка листа и кад се гласало Грци, и ако су раније дали пристанак, нијесу хтјели да гласају за кандидатуру једног Бугарина. Пр. Ур.)

Јадранска жељезница

Цариград, 6. новембра. „Ташин“ доноси да је у програму трију велесила да јадранска жељезница буде накнада за Србију и Црну Гору, а излазиће на море на турској обали (Дивна накнада! Пр. Ур.)